

**Peamistel transpordikoridoridel
5G tagamise toetuse andmise
tingimused**

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõike 2 alusel.

**1. peatükk
Üldsätted**

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega reguleeritakse *ÜSS2021_2027* § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi 1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a)(v) „Digitaalse ühenduvuse suurendamine“ meetme 21.1.5.1 „Ühenduvus“ (edaspidi *meede*) sekkumise 21.1.5.12 „5G-taristu ja teenuste arendamine“ elluviimiseks toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

(2) Toetus on suunatud Vabariigi Valitsuse 23. detsembril 2021. aastal kinnitatud „Eesti digiühiskond 2030 arengukavas“ nimetatud alaeesmärgi „Ühenduvus“ 3. suuna „5G ja 6G baastaristu arendamine“ täitmisele.

(3) 5G on üldkasutatav elektroonilise side võrk, mis põhineb vähemalt Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (European Telecommunications Standards Institute – ETSI) kolmanda põlvkonna partnerlusprojekti (3rd Generation Partnership Project – 3GPP) versioonil 15.

(4) Määruse alusel toetatav projekt arvestab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+ ja teiste fondide kohta (ELT L 231, 30.06.2021), artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja panustab Riigikogu 12. mai 2021. aasta otsuse „Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ heakskiitmine“ aluspõhimõtete hoidmisesse ning sihtide „Eestis on kõigi vajadusi arvestatav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisse.

(5) Lõikes 4 nimetatud aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamist tasakaalustatud regionaalset arengut, keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel mõõdetakse järgmise näitajaga: elukeskkonnaga rahul või pigem rahul olevate elanike osatähtsus.

(6) Toetus on riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 ja artikli 106 lõike 2 ning konkurentsiseaduse § 30 lõike 1 tähenduses.

(7) Riigiabi andmisel lähtutakse komisjoni 16. detsembri 2025. aasta otsusest (EL) 2025/2630 „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid

teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2012/21/EL“ (ELT L, 2025/2630, 19.12.2025).

(8) Määruse alusel toetatavate tegevuste abikõlblik piirkond on määruse §-s 3 lõikes 1 sätestatud turutõrke piirkond.

(9) Määrust ei kohaldata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.06.2021, lk 60), artiklis 7 sätestatud juhtudel.

§ 2. Üldist majandushuvi pakkuv teenus

Üldist majandushuvi pakkuv teenus (edaspidi *ÜMPT*) on transpordikoridoridel turutõrkepiirkondades mobiilsideteenus osutamiseks vajaliku taristu rajamine, haldamine ja käitamine, tagades neis piirkondades lõppkasutajale ülikiire mobiilsideühenduse.

§ 3. Turutõrkepiirkond, mobiilsidevõrk ja lõppkasutaja

(1) Turutõrkepiirkond ehk valge ala on piirkond, kus olemasolevat taristut, kättesaadavat sagedusressurssi ja mobiilsidetehnoloogiat kasutades ei võimalda mobiilsidevõrk tiptunnitingimustes allalaadimiskiirust vähemalt 50 Mbit/s lõppkasutaja kohta ja teadaolevalt puudub sideettevõtjatel majanduslik huvi järgmise kolme aasta jooksul taristut sinna rajada. Valged alad transpordikoridorides on toodud määruse lisas 1.

(2) Mobiilsidevõrk on traadita side võrk, millega tagatakse lõppkasutajatele ühenduvus võrguga kaetud piirkonna kõigis kohtades, tuginedes ühele või mitmele rahvusvahelise mobiilsidetehnoloogia (International Mobile Telecommunications – IMT) standardile.

(3) Lõppkasutaja on elektroonilise side seaduse § 2 punkti 27 tähenduses elektroonilise side teenuse kasutaja.

§ 4. Taristu ja sidemast

(1) Taristu on elektroonilise sidevõrgu sidemastist ning sidemasti teenindava tagasiühendusvõrgu valguskaablist, elektrivõrgust, sidekonteinerist, juurdepääsuteest ja turvaaiast koosnev osa, mis võimaldab sideettevõtjatele pakkuda sidemasti antenni paigalduskohta ja hulgimüügitasandi võrguteenust.

(2) Sidemast on kõrgrajatisena käsitletav passiivne sidetaristu, mis on mõeldud mobiil- ja raadioside aktiivseadmete, nagu antennid ja tugijaamad, paigaldamiseks ja käitamiseks ning mis vastab tootja ettenähtud mobiilsidemasti paigaldus- ja ehitusnõuetele.

§ 5. Transpordikoridor

Transpordikoridor on vähemalt neljakilomeetrine terviklik lõik käesoleva määruse lisas 1 loetletud koridoril olevast valgest alast.

§ 6. Mobiilsideteenus

Mobiilsideteenus on kokkulepitud tingimustel mobiilsidevõrgu kaudu osutatav teenus, milleks on andmesideteenus, isikutevaheline sideteenus või muu teenus, mis seisneb tervikuna või peamiselt signaalide edastamises.

§ 7. Sideettevõtja

Sideettevõtja on elektroonilise side ettevõtja elektroonilise side seaduse § 2 punkti 5 tähenduses.

§ 8. Üldist majandushuvi pakkuva teenuse ülesannete andmise akt

ÜMPT ülesannete andmise akt on Riigi Tugiteenuste Keskuse toetuse saajale tehtud taotluse rahuldamise otsus, kus sätestatakse komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artikli 4 tingimused.

§ 9. Toetuse andmise eesmärk, tulemus- ja väljundnäitajad

(1) Toetuse andmise eesmärk on toetada transpordikoridoride valgetel aladel 5G- ja teiste mobiilsideteenuste osutamiseks vajaliku taristu ehitamist, et võimaldada lõppkasutajatel kasutada ülikiiret mobiilsideühendust.

(2) Toetuse andmise väljundnäitaja on „Rajatud sidemastid“ ja tulemusnäitaja on „5G levialaga kaetud valged alad transpordikoridoridel“.

(3) Toetuse tulemusena saavutatakse transpordikoridoride valgetel aladel 5G-mobiilsideteenus.

(4) Toetusega panustatakse riigi eelarvestrateegia 2026–2029 tulemusvaldkonna „Digiühiskond“ digiühiskonna programmi meetme „Ühenduvus“ tegevuse „5G-taristu ja teenuste arendamine“ eesmärkide saavutamisse.

§ 10. Rakendusasutus ja -üksus

(1) Rakendusasutus on Justiits- ja Digiministerium (edaspidi *rakendusasutus*).

(2) Rakendusüksus on Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*).

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

§ 11. Toetatavad tegevused

(1) Toetust antakse projektile, mille tegevused panustavad määruse §-s 9 nimetatud väljund- ja tulemusnäitaja ning eesmärgi saavutamisse ning mille raames viiakse ellu taristu rajamine, sealhulgas sidemasti juurde kuuluvate vajalike ühenduste, materjalide ja rajatistega.

(2) Toetatakse tegevusi, mis vastavad asjakohastele Euroopa Liidu ja riiklikele keskkonnanalastele õigusaktidele ning mille puhul kohaldatakse põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13), artikli 17 tähenduses (edaspidi *põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“*).

(3) Toetatakse taristuinvesteeringut, mille puhul on tagatud kliimakindlus. Tingimus kehtib taristule, mille kavandatud eluiga on vähemalt viis aastat.

(4) Ei toetata järgmisi tegevusi:

- 1) rajatava elektroonilise sidevõrgu haldamise ja käitamisega seotud tegevused (jooksvad kulud);
- 2) taristu ehitamisega seotud investeeringute asendamine, mida toetuse saaja või temaga juriidiliselt seotud sideettevõtja on juba oma kehtivates investeerimiskavatsustes lähima kolme aasta jooksul omavahenditest planeerinud.

(5) Toetust ei anta projektile, mille lõike 1 kohaste tegevuste elluviimist on alustatud või mille osas on võetud kohustusi tegevuste elluviimiseks enne toetuse taotluse esitamist. Sidemastialuse maa sobilikkuse hindamist või selle kasutamiseõiguse omandamist ei loeta projekti elluviimisega alustamiseks.

§ 12. Abikõlblikud ja abikõlbmatud kulud

(1) Kulu on abikõlblik, kui see on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendusavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-ga 15, käesolevas määruses sätestatud tingimustega ja taotluse rahuldamise otsusega.

(2) Abikõlblikud on järgmised § 11 lõike 1 kohase tegevuse elluviimiseks ja § 9 lõike 3 kohase tulemuse saavutamiseks vajalikud kulud §-s 14 sätestatud piirmäärade ja taotluse rahuldamise otsuse kohaselt:
1) kulud, mis on otseselt vajalikud ja otstarbekad projekti tegevuste elluviimiseks ja eesmärkide saavutamiseks;

- 2) taristu rajamise kulud, sealhulgas sidemasti juurde kuuluvate vajalike ühenduste, materjalide ja rajatistega seotud kulud;
- 3) taristu projekteerimise, projekteerimiseks vajalike ehitusgeoloogiliste ja -geodeetiliste uurimistööde tegemise ning tegevusega piiritletavate geodeetiliste tööde planeerimisega seotud kulud;
- 4) ehituse dokumenteerimise ja auditeerimise kulud;
- 5) omanikujärelevalve teenuse osutamisega seotud kulud;
- 6) taotleja projektijuhtimise töötasu ja puhkusetasu ühendmääruse §-s 16 kohaselt;
- 7) projekti tegevuste tulemusena tekkivate jäätmete taaskasutamise, sealhulgas ringlusse võtmisega seotud kulud.

(3) Lisaks ühendmääruse §-s 17 nimetatule on abikõlbmatud järgmised kulud:

- 1) üldkulud ühendmääruse § 21 lõikes 5 sätestatu kohaselt;
- 2) administreerimiskulud ühendmääruse § 21 lõikes 6 kohaselt;
- 3) projekti haldamiseks vajaliku mööbli ja kontoritehnika soetamise kulud;
- 4) projekti elluviimiseks uue organisatsiooni või organisatsioonilise struktuuri loomise ja toimimise kulud;
- 5) liiklusvahendite soetamise ja rentimise kulud;
- 6) infotehnoloogilise taristu regulaarse korrashoiuga seotud kulud;
- 7) taristualuse maa kasutamise või omandamisega seotud kulud;
- 8) mobiilsideteenuse osutamiseks vajalikud aktiivseadmed.

§ 13. Projekti abikõlblikkuse periood

(1) Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses määratud ajavahemik, millal tehakse projekti tegevusi ja tekivad projekti kulud. Projekti abikõlblikkuse periood lõppeb hiljemalt 31. detsembril 2029. aastal.

(2) Projekti abikõlblikkuse perioodi maksimaalne kestus on 24 kuud, mida võib rakendusüksus pikendada mõjuval põhjusel, kui projekti raames abikõlbliku taristu rajamisel on ilmnunud tõendatavaid ning toetuse taotleja tegevusest sõltumatu ajalisi viivitusi.

(3) Projekti abikõlblikkuse periood algab taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäevast ning lõppeb taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval.

§ 14. Toetuse osakaal ja piirmäär

(1) Toetuse maksimaalne osakaal projekti abikõlblikest kuludest on 70 protsenti.

(2) Taotletava toetuse maksimaalne summa on 300 000 eurot projekti kohta.

3. peatükk

Nõuded toetuse taotlejale ja toetusega rajatavale projektile

§ 15. Nõuded toetuse taotlejale

(1) Toetuse taotleja (edaspidi *taotleja*) peab olema Eestis registreeritud juriidiline isik, kelle põhitegevusala oli äriregistri andmetel taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord” lisas 16 sätestatud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi elektroonilise side teenused fikseeritud või traadita sidevõrgus ja satelliitsideteenused (EMTAK 2025 jagu K, rühm 611), muud elektroonilise side teenused (EMTAK 2025 jagu K, rühm 619) või elektri- ja sidevõrkude ehitus (EMTAK 2025 jagu F, klass 4222).

(2) Taotleja peab vastama ühendmääruse § 3 lõikes 2 nimetatule.

(3) Taotleja on kohustatud lisaks ühendmääruse § 2 lõikes 3 sätestatule täitma teisi õigusaktides sätestatud kohustusi ja esitama rakendusüksusele teabe, mis võib mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist.

(4) Kui taotleja taotleb projektile või projekti üksikutele tegevustele toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, peab taotleja esitama sellekohase teabe rakendusüksusele.

(5) Kui taotleja omab või kontrollib abikõlblikus piirkonnas taristut, mida saab kasutada mobiilsidevõrgu rajamiseks, peab ta enne toetuse taotluse esitamist teavitama sellest Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametit, esitades ametile taristu asukoha, trasside ja juurdepääsu andmise tingimuste kohta kogu asjakohase teabe, mis võimaldab ka teistel toetuse taotlemisest huvitatud isikutel seda taristut mobiilsidevõrgu rajamiseks kasutada.

§ 16. Nõuded taotlusele

(1) Taotlus tuleb esitada määruses sätestatud nõuete ja tingimuste kohaselt.

(2) Taotlus peab vastama ühendmääruse § 4 nõuetele.

(3) Taotlus peab sisaldama järgmiseid dokumente ja andmeid:

1) taotleja nimi;

2) projekti nimi;

3) 5G sagedusloa omaniku ühe esindusõigusliku isiku kirjalik kinnitus, millega juriidiline isik võtab kohustuse osutada määruse § 17 lõikes 4 sätestatud nõuetele vastavat mobiilsideteenust ning katta teenuse osutamise ja seadmete käitamisega seotud kulud vähemalt üheksa aastat alates mobiilsideteenuse käivitamisest toetuse abil rajatud sidemastis;

4) projekti seos toetusmeetme eesmärgi ja tegevustega;

5) toetusmeetme väljundnäitaja – rajatud sidemastide arv;

6) toetusmeetme tulemusnäitaja – transpordikoridori valgel alal saavutatav 5G katvus kilomeetrites;

7) lisas 1 loetletud transpordikoridori nimi, turutõrkepiirkonna nimetus, transpordikoridori tüüp, kuhu taristu rajatakse, ning transpordikoridori valge ala kilomeetripistide vahemik, kuhu mobiilsideteenuse katvus tagatakse;

8) rajatava sidemasti kõrgus;

9) taotleja varem rajatud sidemastide arv koos rajamist tõendava väljavõttega raamatupidamisest, ostuarve(d) või müügiarve(d);

10) maakond, kuhu sidemast rajatakse;

11) projekti elluviimiseks vajalik abikõlblike kulude eelarve tegevuste lõikes koos kalkulatsiooni ja põhjendusega;

12) projekti algus- ja lõpukuupäev;

13) projekti eeldatav tähtaeg rajatavale taristule kasutusloa saamiseks;

14) projekti eeldatav tähtaeg määruse § 17 lõike 4 kvaliteedinõuetele vastava mobiilsideteenuse osutamise alustamiseks 5G sagedusloa omaniku poolt;

15) projekti elluviimiseks kavandatavad ostumenetlused ja nende sisu lühikirjeldus;

16) taotleja kirjalik kinnitus ÜMPT ülesande täitmisega, sealhulgas taristu haldamise ja mobiilsideteenuse kättesaadavuse tagamisega seotud kulude katmise suutlikkuse kohta kümne aasta jooksul projekti lõppemisest;

17) kliimakindluse hinnang taristu investeeringute puhul, mille kavandatud eluiga on rohkem kui viis aastat, ühendmääruse lisa 3 B-osa kohaselt;

18) kirjeldus, kuidas projekti tegevused panustavad „Eesti 2035“ sihtidega seotud horisontaalsetesse põhimõttesse ja detailsemalt määratletud valdkondadesse;

19) kinnitus, et projekti elluviimisel ei riivata Euroopa Liidu põhiõiguste hartas toodud põhiõiguseid;

20) kinnitus, et toetuse taotlemise põhjus ei ole § 11 lõike 4 punktis 2 nimetatud asjaolu;

21) taotleja kinnitab rahaliste vahendite olemasolu projekti omafinantseerimiseks projekti nende kulude ulatuses, mida toetusest ei kaeta;

22) taotleja kinnitus, et enne toetuse taotlemist pole alustatud § 11 lõike 1 kohaste tegevuste elluviimist, välja arvatud sidemastialuse maa otsimine või omandamine;

23) juhul kui taotleja suhtes kohaldub määruse § 30 lõikes 9 nimetatud olukord, kinnitab taotleja, et § 30 lõikes 9 nimetatud meetmed on kasutusele võetud;

24) tõend, et taotlejal on olemas sidemastialuse maa asukoht taotluses näidatud valge ala läheduses, omandiõiguse või kasutusõiguse alusel;

25) taotleja kinnitus esitatud andmete õigsuse kohta.

(4) 5G sagedusloa omanik on sideettevõtja, kes osutab vähemalt Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (European Telecommunications Standards Institute – ETSI) kolmanda põlvkonna partnerlusprojekti (3rd Generation Partnership Project – 3GPP) versioonil 15 ribalaiusega 40 MHz litsentseeritud sagedusel mobiilsideteenust.

§ 17. Nõuded toetuse abil rajatud taristule ja mobiilsideteenusele

(1) Nõuded toetuse abil rajatavale taristule:

- 1) rajatav sidemast peab olema minimaalselt 60 meetri kõrgune;
- 2) rajatava tagasiühendusvõrgu passiivne taristu peab koosnema vähemalt nelja kanaliga mikrotorust ja 48 kiuga kiudoptilisest kaablist;
- 3) taristu rajamisel lähtutakse tehnilisest lahendusest, mis võimaldab olemasolevate taristute efektiivset kasutamist;
- 4) taristu peab olema tehnoloogiliselt sõltumatu, võimaldades pakkuda mobiilsideteenust, kasutades mis tahes Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu õigusaktidega ning Eesti Vabariigis kehtivate sagedusloa tingimustega kooskõlas olevat tehnoloogiat või tehnoloogiate kombinatsiooni.

(2) Tagasiühendusevõrk on elektroonilise sidevõrgu osa, mis ühendab sidemasti ülekandevõrguga. Tagasiühenduse võrk ulatub sidemastile lähima jaotuspunkti, milles toimub tagasiühenduse võrgu ja ülekandevõrgu ühendamise.

(3) Ülekandevõrk on elektroonilise sidevõrgu osa, mis ühendab tagasiühenduse võrgud.

(4) Nõuded mobiilsideteenusele toetuse abil rajatud taristul:

- 1) mobiilsideteenuse peab tagama vähemalt üks 5G sagedusloa omanik;
- 2) teenuse osutamisega tuleb alustada hiljemalt üheteistkümnelt kuu jooksul alates projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust ning teenust tuleb osutada minimaalselt üheksa aastat alates teenuse osutamise kohustuse algusest;
- 3) teenust tuleb osutada vähemalt 3GPP standardi versioonil 15, minimaalse ribalaiusega 40 MHz litsentseeritud sagedusel;
- 4) teenus peab võimaldama tippnuningimustes allalaadimiskiiruse vähemalt 100 Mbit/s teenuse lõppkasutaja kohta;
- 5) teenus peab võimaldama tippnuningimustes üleslaadimiskiiruse vähemalt 5 Mbit/s teenuse lõppkasutaja kohta;
- 6) teenus peab võimaldama edasi-tagasi latentsusaega, mis on väiksem kui 50 millisekundit (ms) IP-paketi kohta.

(5) Tiptund on võrgu eeldatav töötingimus ajavahemikul päevas, mis kestab enamasti ühe tunni ja millal võrk töötab tavaliselt täiskoormusel, ehk mobiilsidevõrkude puhul on nominaalne tugijaama koormus vähemalt 50 protsenti või suurem, kui tiptunnil on liiklus oluliselt suurem.

(6) Tugijaama koormus tähendab keskmist protsenti tugijaama ressursidest, mida lõppkasutajad kasutavad teatava teenuse puhul.

(7) Toetuste abil rajatud projekt peab vastama järgmistele keskkonnanõuetele:

- 1) taristu ehitus- ja hooldustööde käigus tekkivad jäätmed peavad olema käideldavad kehtivate nõuete kohaselt;
- 2) taristu ehitus- ja hooldustööde käigus tekkivad jäätmed peavad võimaldama jäätmete ringlussevõttu võimalikult suures ulatuses;
- 3) uue taristu rajamisel välditakse kahju tekkimist elupaikadele ja liikidele ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses toodud juhtudel lähtutakse keskkonnamõju hindamise eelhinnangu või keskkonnamõju hindamise nõuetest;
- 4) taristu osaks olevad materjalid ja tooted ei sisalda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet ning muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93, komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1), lisas XIV nimetatud autoriseerimisele kuuluvaid ohtlikke aineid ning vastavad lisas XVII nimetatud ohtlike ainete kasutuspiirangutele;
- 5) taristu osaks olevad elektri- ja elektroonikaseadmed vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/65/EL, teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes (ELT L 174, 01.07.2011, lk 88), toodud nõuetele;
- 6) olema vastupidav kliimamuutustele;
- 7) järgima põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“.

4. peatükk

Toetuse taotlemine

§ 18. Taotlusvooru avamine

- (1) Toetust taotletakse jooksvalt.
- (2) Taotlusvooru eelarve ja ajakava kinnitab rakendusasutus.
- (3) Taotluste vastuvõtmise alustamisest, lõpetamisest ja peatamisest ning toetuse rahastamise eelarvest annab rakendusüksus teada oma veebilehel.
- (4) Kui menetluses olevate taotlustega, mille kohta ei ole tehtud rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust, taotletav toetuse summa saavutab toetuse rahastamise eelarve vaba jäägi, peatab rakendusüksus taotluste vastuvõtmise ja menetluses olevaid taotlusi menetletakse nende esitamise järjekorras.

§ 19. Toetuse taotlemine

- (1) Toetuse taotleja esindusõiguslik isik esitab digitaalselt allkirjastatuna taotluse e-toetuse keskkonna kaudu rakendusüksusele.
- (2) Taotlus esitatakse § 18 lõike 3 kohaselt teatatud tähtaja jooksul. Kui e-toetuse keskkonna töös esineb tehniline tõrge, mis takistab taotluse tähtjaks esitamist, loetakse taotluse esitamise tähtjaks järgmine tööpäev pärast tõrke kõrvaldamist.
- (3) Lõikes 2 nimetatud tähtjaks taotluse esitamata jätmise korral esitamise tähtaega ei ennistata ja taotlus jäetakse menetlusse võtmata.

5. peatükk Taotluse menetlemine

§ 20. Taotluse menetlemine

- (1) Taotluse menetlemine koosneb taotluse ja taotleja nõuetele vastavuse tuvastamisest, taotluse hindamisest ning taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest.
- (2) Kui taotluses esineb puudusi, taotlust on vaja täiendada või esitada lisateavet, määrab rakendusüksus taotlejale kuni kümne tööpäeva pikkuse tähtaja puuduse kõrvaldamiseks.
- (3) Taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 45 tööpäeva taotluste esitamise tähtpäevast alates. Taotluse menetlemise aega võib põhjendatud juhtudel pikendada kuni 15 tööpäeva võrra.

§ 21. Taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamine

- (1) Rakendusüksus tunnustab taotleja nõuetele vastavaks, kui on täidetud §-s 15 sätestatud nõuded.
- (2) Rakendusüksus tunnustab taotluse nõuetele vastavaks, kui on täidetud §-s 16 sätestatud nõuded.
- (3) Rakendusüksus kaasab vajaduse korral taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse hindamise Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti.

§ 22. Taotluste hindamine ja valikumetoodika

- (1) Nõuetele vastavaks tunnustatud taotlusi hindab rakendusüksus.
- (2) Taotlusi hinnatakse järgmiste hindamiskriteeriumide ja osakaalude alusel:
  - 1) projekti kuluefektiivsus – 50 protsenti, hinnatakse projekti kulu ja saavutatava leviala pikkuse suhet;
  - 2) projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele – 20 protsenti, hinnatakse rajatava sidemasti kõrgust;
  - 3) projekti põhjendus – 15 protsenti, hinnatakse projekti panust digitaalse lõhe vähendamisse, sekkudes piirkondadesse, kus turutõrkepiirkond on pikim;
  - 4) toetuse taotleja suutlikkus projekti ellu viia – viis protsenti, hinnatakse taotleja varasemat kogemust sidemastide rajamisel;

5) projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega – kümme protsenti, mille raames hinnatakse projekti panust regionaalsesse tasakaalustatud arengusse.

(3) Hindamise alus on käesoleva määruse lisas 2 sätestatud hindamiskriteeriumid, mis määrab iga lõikes 2 nimetatud hindamiskriteeriumi puhul täpse mõõdiku ja punktiskaala väärtused.

(4) Taotlusi hinnatakse lõikes 2 nimetatud hindamiskriteeriumide alusel skaalal ühest viieni. Taotluse koondhinne moodustub lõikes 2 sätestatud hindamiskriteeriumide alusel antud hinnete kaalutud keskmisest.

(5) Taotluse hinnang loetakse positiivseks, kui koondhinne on vähemalt 2.

(6) Transpordikoridori valge ala ühe kilomeetri kohta antakse toetust ainult ühele taotlejale. Kui määruse lisas 1 loetletud transpordikoridoride valgete alade ja taotluses märgitud kilomeetripostide vahemik eri taotlejate vahel kattub, rahuldatakse taotlused järgmiselt:

1) kui sama kilomeetripostide vahemiku kohta on varem tehtud taotluse rahuldamise otsus, teeb rakendusüksus hilisemale taotlejale ettepaneku taotluse muutmiseks kümne tööpäeva jooksul, et jätta taotlusest välja kattuvad kilomeetrid. Kui taotleja taotlust muuta ei soovi, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse;

2) kui samale kilomeetripostide vahemikule on esitatud mitu taotlust, mille suhtes ei ole veel tehtud taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust, moodustatakse nende vahel pingerida § 22 lõikes 4 saadud koondhinde järgi;

3) kui punkti 2 kohaselt on moodustatud pingerida, rahuldatakse punkti 2 alusel moodustatud pingereas eespool olev taotlus. Kui taotlused on saanud pingereas võrdse koondhinde, eelistatakse taotlust, mis on § 22 lõike 2 punkti 1 alusel saanud kõrgema hinde;

4) kattuvuse korral võimaldab rakendusüksus pingereas tagapool taotlejale taotluse muutmist kümne tööpäeva jooksul, et jätta taotlusest välja kattuvad kilomeetrid. Kui taotleja taotlust muuta ei soovi, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

§ 23. Taotluse rahuldamise tingimused ja kord

(1) Kui taotleja ja taotlus vastavad määruses sätestatud nõuetele, rahuldatakse taotlused taotlusvooru eelarve ammendumiseni järgmiselt:

1) kui mitu taotlejat on esitanud taotluse sama transpordikoridori valge ala osa kohta, rahuldatakse taotlus § 22 lõike 6 alusel;

2) kui pingerida ei teki, kuna taotlejaid on üks, rahuldatakse taotlus, mis on saanud § 22 lõikes 5 nimetatud koondhindeks positiivse hinnangu.

(2) Taotluse rahuldamise otsuses märgitakse lisaks ühendmääruse § 8 lõikes 4 sätestatule järgmist:

1) üldist majandushuvi pakkuva teenuse sisu ja kestus;

2) viide komisjoni otsusele (EL) 2025/2630 ja otsuse artikli 2 lõike 1 punktile a;

3) valge ala nimetus ja kilomeetripostide vahemik, kus üldise majandushuvi teenust pakutakse;

4) hüvitismehhanism ning hüvitise arvutamise, kontrolli ja läbivaatamise parameetrid, sealhulgas mõistliku kasumi määra leidmise meetodika komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artikli 6 kohaselt;

5) ülemäärase hüvitise maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord;

6) asjakohasel juhul kliimakindluse tagamise hindamise tulemuste põhjal taristu kliimakindluse tagamise tingimused ja kohanemismeetmed, kui need projektile kohalduvad.

(3) Taotluse rahuldamise otsus edastatakse taotlejale e-toetuse keskkonna kaudu viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.

§ 24. Taotluse rahuldamata jätmise

(1) Taotlus jäetakse rahuldamata ühendmääruse § 8 lõigetes 2 ja 3 ning käesoleva määruse § 11 lõikes 5 nimetatud juhtudel ning juhul, kui taotlus on saanud § 22 lõikes 5 sätestatud lävendist vähem punkte.

(2) Taotluse rahuldamata jätmise otsus edastatakse taotlejale e-toetuse keskkonna kaudu viie tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates.

§ 25. Taotluse osaline rahuldamine

(1) Taotluse võib rahuldada osaliselt, kui taotluse täielik rahuldamine ei ole võimalik taotluste rahastamiseks ette nähtud eelarve ammendumise tõttu.

(2) Taotluse võib osaliselt rahuldada tingimusel, et taotleja on nõus rakendusüksuse ettepanekuga vähendada taotletud toetuse summat või muuta projektis kavandatud tegevusi. Kui taotleja ei ole nõus rakendusüksuse ettepanekuga, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

6. peatükk

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine

§ 26. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise

(1) Taotluse rahuldamise otsust muudetakse rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel ühendmääruse §-des 12 ja 13 sätestatud tingimustel ja korras.

(2) Rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest või lõikes 1 nimetatud juhul muudatuste aktsepteerimisest, kui:

- 1) muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või projekti tegevuste lõpetamise abikõlblikkuse perioodil;
- 2) muudatus ei ole kooskõlas määruses esitatud nõuetega, sealhulgas riigiabi eeskirjadega;
- 3) muudatus ei ole kooskõlas projekti sisu ja eesmärkidega;
- 4) muudatust ei peeta põhjendatuks.

(3) Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus üldjuhul 21 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise avalduse saamist. Uute asjaolude ilmnemise korral on rakendusüksusel õigus taotluse menetlemist pikendada kuni 21 tööpäeva võrra.

§ 27. Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamine ja toetuse vähendamine

(1) Taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse osaliselt või täielikult kehtetuks, kui:

- 1) ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või taotlus oleks rahuldatud osaliselt;
- 2) toetuse saaja on toetuse saamiseks nõutavad tingimused täitnud kunstlikult, sealhulgas esitanud ebaõigeid andmeid või mõjutanud toetuse saamist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;
- 3) toetuse saaja taotluse rahuldamise otsuse muutmise avaldust ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist otsuses ettenähtud tingimustel võimalik jätkata;
- 4) toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta.

(2) Lisaks lõikes 1 sätestatule võib rakendusüksus tunnistada taotluse rahuldamise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks järgmistel juhtudel:

- 1) kui toetuse saaja ei täida käesoleva määruse §-des 30 ja 32 sätestatud kohustusi;
- 2) kui ilmneb vastuolu riigiabi eeskirjadega.

(3) Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise korral tuleb toetuse saajal saadud toetus osaliselt või täielikult tagastada.

7. peatükk

Toetuse maksmise tingimused

§ 28. Toetuse maksmine

(1) Toetust makstakse tegelike kulude alusel, järgides ühendmääruse § 27 lõike 1 punkti 1.

(2) Toetuse maksete tegemisel lähtutakse ühendmääruse §-des 24–26 nimetatud ning määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud maksete tegemist täpsustavatest tingimustest ja korrast.

(3) Toetuse saaja esitab makse saamise aluseks nõutud kuludokumendid ja tõendid rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu.

(4) Makse saamise aluseks nõutud dokumendid ja tõendid esitatakse sagedusega kuni üks kord kvartalis.

(5) Rakendusüksus menetleb kuludokumente kuni 80 tööpäeva. Rakendusüksus võib kuludokumente kontrollida ka toetuse saaja juures kohapealse kontrolli ajal.

§ 29. Taristu valmiduse ja mobiilsideteenuse osutamise kontrollimine

(1) Rakendusüksusel on õigus kaasata Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet taristu valmiduse ja mobiilsideteenuse osutamise kontrollimiseks, lähtudes kontrollimisel valdkonna heast tavast ja väljakujunenud kontrollipraktikast.

(2) Rakendusüksusel on õigus kontrollida § 16 lõike 3 punktis 14 sätestatud tähtpäeva saabumisel, kas § 17 lõigetes 1 ja 4 sätestatud nõuded on täidetud ning saavutatud § 16 lõike 3 punktides 5 ja 6 nimetatud näitajad.

(3) Kui toetuse andmise otsust on §-s 26 sätestatu alusel muudetud, lähtub rakendusüksus lõikes 2 nimetatud tähtpäeva asemel muudatuse otsuses sätestatud tähtpäevast.

(4) Rakendusüksusel on lõikes 1 nimetatud kontrolli tegemiseks õigus nõuda toetuse saajalt dokumentatsiooni ja riskihindamise tulemusena projekti kohapeal kontrollida, veendumaks sidevõrgu valmimises ja ÜMPT teenuse osutamises määruses sätestatud tingimustel.

(5) Kohapealse kontrolli korral teavitab rakendusüksus toetuse saajat kontrolli tegemise kohtadest ja ajakavast ning kontrolli läbiviimise meetodikast vähemalt 15 tööpäeva ette.

(6) Kohapealne kontroll tehakse vajaduse korral koos toetuse saaja esindajaga. Tehnilised mõõtmised teostab rakendusüksus või TTJA, kes tagab kontrolliks vajalikud mõõteseadmed.

(7) Rakendusüksus koostab esitatud andmete ja kohapealse kontrolli tulemuste kohta kontrollakti.

(8) Lõikes 7 nimetatud aktis fikseerib rakendusüksus määruses sätestatud tingimustele mittevastavad nõuded ja muud selgunud mittevastavused, mille tõttu toetust ei maksta, ja annab toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(9) Puuduste kõrvaldamise järel kontrollib rakendusüksus mõistliku aja jooksul sidevõrgu valmidust uuesti.

(10) Kui puuduseid ei kõrvaldata, on rakendusüksusel õigus teha toetuse tagasinõudmise otsus käesoleva määruse § 35 alusel.

8. peatükk

Rakendusüksuse ja toetuse saaja õigused ja kohustused

§ 30. Toetuse saaja õigused ja kohustused

(1) Toetuse saajal on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja selgitusi, mis on seotud määruses sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega.

(2) Toetuse saaja täidab ühendmääruse §-des 10 ja 11 nimetatud kohustusi ja tagab projekti elluviimiseks vajalike õigusaktides ettenähtud lubade ja kooskõlastuste olemasolu.

(3) Toetuse saaja on toetuse kasutamisel kohustatud hanke läbi viima järgmiste nõuete kohaselt:

1) toetuse saaja on toetuse kasutamisel kohustatud järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse tähenduses. Kui toetuse saaja ei pea järgima riigihangete seadust ja asja, teenuse või ehitustöö abikõlblik maksumus ilma käibemaksuta on võrdne 20 000 euroga või sellest suurem, peab ta korraldama ostumenetluse, lähtudes ühendmääruse § 11 lõigetest 4–10 ning toetuse andmise tingimustes sätestatud nõuetest;

2) kui riigihanke eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on riigihanke rahvusvahelise piirmääraga võrdne või ületab seda, peab toetuse saaja seadma riigihanke alusdokumentides tingimuse, et pakkuja esitab hankelepingu täitmisel iga oma alltöövõtja, kellega sõlmitud alltöövõtulepingu käibemaksuta maksumus ületab 50 000 eurot, nime ja registrikoodi ning alltöövõtulepingu nimetuse, kuupäeva, numbrilise summa.

(4) Toetuse saaja on kohustatud lisaks ühendmääruse §-s 10 ja §-s 11 toodule:

- 1) tagama, et projekt viiakse ellu toetuse taotluse alusel, sealhulgas järgima taristu ehitamisel § 17 lõikes 1 loetletud nõudeid;
- 2) tagama, et hiljemalt 11 kuud pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu osutab vastavalt § 17 lõike 4 nõuetele mobiilsideteenust vähemalt üks 5G sagedusloa omanik;
- 3) täitma teisi õigusaktides sätestatud kohustusi ja esitama rakendusüksusele informatsiooni, mis võib mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist;
- 4) taotlema rakendusüksuselt nõusolekut projekti muudatuste tegemiseks § 26 kohaselt;
- 5) pidama eraldi raamatupidamisarvestust toetusega rajatud taristu ja selle sidemasti antenni paigalduskoha renditeenuse ning hulgimüügitasandi võrguteenuse kulude ja tulude kohta;
- 6) esitama rakendusüksuse nõudmisel 15 tööpäeva jooksul andmed, mis võimaldavad rakendusüksusel kontrollida, et toetust on kasutatud vastavuses riigiabi reeglitega;
- 7) teavitama rakendusüksust ülemäärase hüvitise tekkimisest;
- 8) esitama andmed järelaruandes, mis võimaldab rakendusüksusel kontrollida, et toetust on makstud vastavuses komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artiklitega 5 ja 6;
- 9) maksma ülemäärase hüvitisena saadud hüvitise tagasi, kui ta on toetatava tegevuse elluviimise tulemusel saanud ülemäärast hüvitist;
- 10) maksma tagasi rakendusüksuse tagasinõutud toetuse tagasinõudmise otsuses märgitud summas ja tähtjaks;
- 11) võimaldama audiitorile ja kontrolli tegevale isikule juurdepääsu kõikidele projektiga seotud andmetele ja dokumentidele;
- 12) teavitama rakendusüksust kirjalikult kõigis esitatud andmetes toimunud olulistest muudatustest või asjaoludest, mis mõjutavad või võivad mõjutada projekti elluviimist või toetuse saaja kohustuste täitmist;
- 13) informeerima rakendusüksust projekti elluviimist takistavatest olulistest asjaoludest ning kõikidest olulistest kavandatavatest projektiga seotud muudatustest;
- 14) tagama projekti käigus soetatud vara säilimise ja sihtotstarbelise kasutamise taristu kasuliku eluea jooksul;
- 15) säilitama projekti dokumentatsiooni kuni soetatud taristu kasuliku eluea lõpuni;
- 16) kandma taristu haldamise kulud;
- 17) muutma ehitatud taristu pärast rajamist avalikult kättesaadavaks;
- 18) täitma teavitamisega seotud kohustusi Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ kohaselt;
- 19) järgima tegevuste elluviimisel keskkonnaalaseid õigusakte ja kliimakindluse nõudeid;
- 20) pakkuma käesoleva määruse § 32 kohaselt kõigile sideettevõtjatele võrdsetel tingimustel sidemasti antenni paigalduskoha renditeenust ja hulgimüügitasandi võrguteenuse juurdepääsu;
- 21) tagama sidemasti antenni paigalduskoha renditeenuse ja hulgimüügitasandi võrguteenuse juurdepääsu hinnakujunduse, mis võimaldab lairibaühenduse jaeteenuste pakkumist samamoodi nagu normaalse turukonkurentsiga piirkondades § 32 kohaselt;
- 22) tõendama, et sidemasti antenni paigalduskoha renditeenuse ja hulgimüügitasandi võrguteenuse juurdepääsu eest küsitav hind on mõistlik, kuludele orienteeritud ja mittediskrimineeriv;
- 23) pakkuma sideettevõtjatele ja teistele huvitatud isikutele ammendavat ja mittediskrimineerivat juurdepääsu toetuse abil turutõrkepiirkondadesse rajatud passiivse sidevõrguga seotud ajakohasele teabele sellises vormingus, mis on laialdaselt kasutuses ning võimaldab juurdepääsu taotleval isikul saadud teavet masintöödelda;
- 24) esitama rakendusüksuse nõudmisel teavet üldist majandushuvi pakkuva teenuse sisu ja kestuse kohta järelaruannetes.

(5) Hulgimüügitasandi võrguteenus on võrguteenuse pakkumine tagasiühenduse võrgu passiivses taristus, samuti võrguteenuse pakkumine toetuse taotleja ülekandevõrgu passiivses taristus, eesmärgiga osutada juurdepääsu toetuse abil rajatavale tagasiühenduse võrgu passiivsele taristule.

(6) Passiivne taristu on aktiivsete komponentideta sidevõrk, mis koosneb füüsilisest taristust ja kaablitest, sealhulgas pimekiud ja vaskaablid, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta (ELT L 155, 23.05.2014, lk 1) artikli 2 lõike 2 punktis 2.

(7) Ülemäärane hüvitis on toetatavate tegevuste elluviimise tulemusel saadav hüvitis, mis ei vasta komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artiklite 5 ja 6 nõuetele, lähtudes mõistliku kasumi määramisel otsuse artikli 6 lõikest 3.

(8) Taristu kasulik eluiga ehk oleusring tähendab taristu elemendi kasutamist alates selle kasutusele võtmisest kuni taristu elemendi lõpliku kõrvaldamiseni. Sõltumata toetuse saaja raamatupidamislikust amortisatsiooniperioodist, loetakse passiivse taristu minimaalseks kasulikuks elueaks üldjuhul kolmkümmend aastat, välja arvatud juhul, kui taristu hävib vääramatu jõu tõttu või selle edasine kasutamine on tehnilise ekspertiisi kohaselt ohtlik.

(9) Kui toetuse saaja asutajate, nõukogu või juhatuse liikmete hulka kuulub mitu 5G sagedusloa omanikku või konkurentsioigusliku valitseva mõju kaudu seotud isikut, on toetuse saajal kohustus rakendada asjakohaseid meetmeid konkurentsi kahjustava horisontaalse koostöö ja teabevahetuse ärahoidmiseks, sealhulgas organisatsiooni põhikirja ning juhtimis- ja kontrollorganite liikmeid silmas pidades. Toetuse saaja peab olema valmis tõendama, et:

- 1) toetuse saaja juhatuse ega nõukogu liikmed ei täida samal ajal sideettevõtjate juures ülesandeid, mis on otseselt seotud konkurentsioiguslikult tundliku äriteabe töötlemisega või on kasutusele võetud organisatoorsed meetmed, mis võimaldavad vältida konkurentsioiguslikult tundliku äriteabe sattumist juhtorgani liikmetele, kes täidavad samal ajal viidatud ülesandeid sideettevõtetes;
- 2) toetuse saaja organisatsioonis toimuv teabevahetus on piiratud ainult kavandatud legitiimse eesmärgi saavutamiseks vajalikuga ning tingimuse täitmine on kontrollitav;
- 3) toetuse saaja juhatuse ja nõukogu liikmete suhtes kehtib konfidentsiaalsuskohustus;
- 4) tõhusalt on välistatud, et sideettevõtjat esindav isik toetuse saaja juhatuses või nõukogus avaldaks oma tööandjale teavet, mis on saanud talle kättesaadavaks seoses ülesannete täitmisega toetuse saaja juures;
- 5) riigil on õigus määrata minimaalselt üks enda esindaja toetuse saaja nõukogusse.

(10) Lõikes 9 nimetatud olukorra tõendamiseks on rakendusüksusel õigus nõuda toetuse saajalt vastavat dokumentatsiooni. Rakendusüksusel on õigus kaasata dokumentide kontrolliks Konkurentsiamet.

§ 31. Rakendusüksuse õigused ja kohustused

(1) Lisaks ÜSS2021_2027 § 8 lõikes 2 sätestatule on rakendusüksusel õigus:

- 1) kontrollida projekti elluviimist;
- 2) kontrollida projektiga seotud kulude kajastamist toetuse saaja raamatupidamises;
- 3) kontrollida toetuse kasutamise tingimuste täitmist, sealhulgas kontrollida projekti;
- 4) osaleda vaatljana toetuse saaja projekti tegevuste elluviimist puudutavatel nõupidamistel ja koosolekutel;
- 5) tutvuda projekti ettevalmistamise ning tööde tegemise käigus koostatavate dokumentidega;
- 6) teha muid ÜSS2021_2027 ja selle alusel antud õigusaktides ning määruses sätestatud toiminguid.

(2) Rakendusüksus kohustub:

- 1) komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artikli 7 lõike 1 kohaselt vähemalt iga viie aasta järel ja ülesande andmise akti kehtivuse lõppemisel kontrollima, et ei oleks makstud ülemäärast hüvitist üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise eest;
- 2) ülemäärase hüvitamise ilmnemise korral nõudma ülemäärase hüvitise tagasimaksmist;
- 3) andma toetuse saajale toetuse andmist ja kasutamist puudutavates küsimustes selgitusi;
- 4) esitama toetuse andmise ja kasutamise aruandluse jaoks vajalikke andmeid rakendusasutusele;
- 5) teavitama rakendusasutust projektis tuvastatud rikkumistest;
- 6) säilitama riigiabi andmise ja kasutamisega seotud dokumente vähemalt kümme aastat alates taotluse rahuldamise otsuse kuupäevast.

9. peatükk

Hulgimüügitasandi juurdepääs toetusega rajatud taristule

§ 32. Toetuse saaja õigused ja kohustused seoses sidemasti antenni paigalduskoha renditeenuse ja hulgimüügitasandi võrguteenuse hinnakujunduse ja juurdepääsu tingimustega

(1) Toetuse saaja on kohustatud sätestama sidemasti antenni paigalduskoha renditeenuse tingimused ja hulgimüügitasandi võrguteenuse hinnakujunduse viisil, mis on mittediskrimineeriv ja kuludele orienteeritud, järgides sealjuures põhimõtteid, et:

- 1) sidemasti antenni paigalduskoha renditeenus ja hulgimüügitasandi võrguteenus peavad tehniliselt võimaldama projekti raames turutõrkepiirkonnas mobiilsideteenuse pakkumist;
- 2) projekti raames pakutakse sidemasti antenni paigalduskoha renditeenust esimesed kümme aastat eelisjärjekorras võrdsetel tingimustel litsentseeritud 5G sagedusloa omanikele ja seejärel võrdsetel

tingimustel teistele sideettevõtjatele. Pärast kümne aasta möödumist pakutakse võrdsetel ja mittediskrimineerivatel tingimustel sidemasti antenni paigalduskoha renditeenust kõigile sideettevõtjatele kogu taristu olemusringi jooksul;

3) projekti raames pakutakse kõigile sideettevõtjatele võrdsetel tingimustel hulgimüügitasandi võrguteenuse pakkumist kogu taristu olemusringi jooksul;

4) kuludele orienteeritud hinnakujundus lähtub taristu ehituse kuludest, taristu ja sellele juurdepääsu teenuste tõhusa haldamise kuludest ning selleks kasutatud kapitalilt arvestatud mõistlikust kasumist. Hinnakujundus peab tagama, et toetuse saaja poolt teenuse osutamisest saadav kogutulu ei ületaks teenuse osutamise netokulusid ja komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artikli 6 kohaselt arvutatud mõistlikku kasumit. Kasumit arvestatakse ainult toetuse saaja omafinantseeringult ehk erakapitalilt, arvestusbaasist arvatakse välja toetuse summa;

5) kuludele orienteeritud hinnakujundus peab tagama, et teenuse kulu ei sisaldaks selle teenuse osutamiseks mittevajalikke kulusid ja teenustele omistatakse ainult need kulud, mis on teenuse osutamiseks otstarbekad ja efektiivsed;

6) sidemasti antenni paigalduskohas võimaldatakse kümneks aastaks juurdepääs eelisjärjekorras 5G sagedusloa omanikele mittediskrimineerival viisil, sealjuures arvestades tulevikuvajadusi ja tagades 5G sagedusloa omanikele kõrguse üheksa meetrit sidemasti tipust;

7) toetuse saaja on kohustatud tagama, et toetuse abil rajatud sidemastides toimub antennide paigutamine ja positsioneerimine kõigi mobiilsideettevõtjate vahel võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõttel, arvestades käesoleva lõike punktis 6 sätestatud erisust. Antennide paigutamiseks eraldatakse sidemastides kõrgusvahemikud selliselt, et tagatud on erinevate mobiilsideettevõtjate vahel sama toetuse saaja ulatuses sarnased ja proportsionaalsed võimalused mobiilsideteenuse osutamiseks, kohaldades seejuures rotatsiooni põhimõtet.

(2) Rotatsiooni põhimõtte käesoleva määruse kontekstis tähendab, et mobiilsideettevõtja, kes kasutab ühes sidemastis kõrgemat positsiooni talle kättesaadavas kõrgusvahemikus, on kohustatud sama toetuse saaja rajatud teistes sidemastides kasutama madalamaid positsioone. Positsioonide jaotus peab olema kordamööda võrdne ja proportsionaalne toetuse saaja kogu toetuse abil rajatud taristu ulatuses. Lõike 1 punktis 6 sätestatud kõrgusvahemiku osas kohaldatakse rotatsiooni üksnes 5G sagedusloa omanike vahel samas punktis sätestatud ajavahemiku jooksul.

(3) Toetuse saaja tagab kümne tööpäeva jooksul pärast taristu valmimist toetuse saaja määratud viisil taotluse esitanud sideettevõtjatele juurdepääsu toetuse abil rajatud passiivsele lairibataristule ja selle füüsilise eraldamise.

(4) Toetuse saaja tagab hulgimüügitasandi juurdepääsu ka sellistele taristu osadele, mida ei ole toetusest rahastatud, aga mida toetuse saaja kasutab, et võimaldada toetuse abiga rajatud taristule teenuse osutamist.

(5) Toetuse abil rajatud taristul kehtivad järgmised maksimaalsed põhiteenuste hinnad ühes kalendrikuus ilma käibemaksuta:

1) sidemasti antenni paigalduskoha renditeenuse hind arvutatakse valemi „hind = üks euro korda renditava pinna kõrgus mastis“ järgi ning see saab olla maksimaalselt 100 eurot meetri kohta;

2) hulgimüügitasandi võrguteenuse hind kiule on 4,5 eurot ühe kilomeetri kohta;

3) sideseadmete konteineris aktiivseadmete hoiustamise hind on 10 eurot ühe püstikuühiku (U) kohta;

4) elektri tarbimise kulu tegelike kulude järgi.

(6) Lõikes 5 sätestatud hinnad peavad kehtima vähemalt kolm aastat alates projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust.

(7) Pärast lõikes 6 sätestatud ajavahemiku möödumist võib toetuse saaja tõsta hindu tarbijahinnaindeksi aastase kasvu alusel, kuid mitte rohkem kui kolm protsenti aastas.

(8) Lisaks lõikes 5 sätestatud põhiteenustele tohib toetuse saaja pakkuda ka teisi ühekordseid lisateenuseid kulupõhise hinnaga.

(9) Kui toetuse saaja on elektroonilise side seaduse § 45 alusel märkimisväärse turujõuga ettevõtja, kellele on kehtestatud Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti otsuse alusel hulgimüügitasandi hinnad, kehtivad toetuse saajale maksimaalselt sätestatud hulgimüügitasandi hinnad järgmiselt:

1) toetuse abiga rajatud taristul kehtivad määruses sätestatud hinnad;

2) toetuse saaja omavahenditest rajatud taristul, mida kasutatakse teenuse osutamiseks tagasiühenduse võrku, kehtivad Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti otsuse alusel reguleeritud

hinnad. Kui eespool nimetatud hindu ei ole Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti otsusega reguleeritud, peab hulгимүүgitasandi hinnakujundus lähtuma käesoleva määrusega sätestatust.

(10) Toetuse saaja rahuldab sideettevõtja esitatud taristule juurdepääsu taotluse ja võimaldab alustada selle kasutamist hiljemalt kümne tööpäeva jooksul taotluse saamisest arvates. Taotlused rahuldatakse nende laekumise järjekorras.

(11) Hulгимүүgitasandi võrguteenuse juurdepääs passiivsele võrgutaristule, sealhulgas pimekiule, kaablikanalisisatsioonile ja sidemasti antenni paigalduskoha renditeenusele, peab olema võimaldatud vastava võrgutaristu kasuliku eluea lõpuni. Juhul kui toetusega rajatud võrgutaristu uuendatakse või asendatakse enne selle kasuliku eluea lõppu, peab toetuse saaja jätkama taristule juurdepääsu võimaldamist kogu algse taristu puhul ettenähtud kasuliku eluea ajal.

(12) Üheksa aasta jooksul alates projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust on teistel Eestis registreeritud sideettevõtjatel õigus nõuda 5G sagedusloa omanikult juurdepääsu rändlusele toetuse abil rajatud tugijaama piires alates mobiilsideteenuse tegelikust käivitamisest määruse § 17 lõike 4 punkti 2 kohaselt, kui on tõendatud ja tagatud järgmised tingimused:

- 1) nimetatud juurdepääsuga tagab rändluse taotleja uudsed 5G-mobiilsideteenused, mida sellel ajahetkel teenust osutav 5G sagedusloa omanik mobiilsidevõrgus ei ole võimeline osutama;
- 2) lõikes 1 nimetatud teenuse pakkumisega seotud hüved lõppkasutajatele ületavad teenuse pakkumisega seotud kulud;
- 3) rändluse juurdepääsuga ei ohustata olemasoleva mobiilsidevõrgu turvalisust ning terviklikkust;
- 4) rändluse juurdepääsuga ei ohustata käesoleva määruse § 17 lõikes 4 loetletud kohustuste täitmist, mis on 5G sagedusloa omaniku poolt võetud.

(13) Rändlus toetuse abil rajatud tugijaama piires käesoleva määruse kontekstis on tehniline ligipääs riikliku toetuse abil rajatud taristul olevale 5G sagedusloa omaniku raadiosidevõrgule, eesmärgiga osutada teenuseid juurdepääsu taotleva sideettevõtja klientidele. Selline ligipääs sisaldab:

- 1) antennisüsteeme ja nende teenindatavaid levialasid;
- 2) raadioüksuseid (RU/RRH) signaali vastuvõtmiseks ja edastamiseks;
- 3) allsagedusüksuseid (BBU/DU/CU) või nende funktsioone täitvaid seadmeid signaalitötluseks.

(14) Üheksa aasta jooksul alates projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust on teistel sideettevõtjatel õigus esitada juurdepääsutaotlus võrgu aktiivseadmete kasutamiseks 5G-teenuste osutamiseks alates hetkest, kui 5G sagedusloa omanik on teenuse osutamist alustanud ning riigis on muutunud kättesaadavaks aktiivseadmete jagamise tehnoloogia, näiteks mitme operaatori raadiosidevõrk (MORAN) või mitme operaatori tuumikvõrk (MOCN). Nimetatud õigus kehtib järgmistel tingimustel:

- 1) juurdepääsu taotleja on tõendanud, et nimetatud juurdepääsuga tagab taotleja uudsed teenused, mida sellel ajahetkel teenust osutav 5G sagedusloa omanik sidevõrgus ei võimalda;
- 2) nimetatud teenuse pakkumisega seotud hüved lõppkasutajatele ületavad teenuse pakkumisega seotud kulud;
- 3) juurdepääsu võimaldamisega ei ohustata olemasoleva sidevõrgu turvalisust ja terviklikkust;
- 4) nimetatud juurdepääsu andmisega ei ohustata käesoleva määruse § 17 lõikes 4 loetletud kohustuste täitmist, mis on 5G sagedusloa omaniku võetud;
- 5) kulud juurdepääsu võimaldamisega on juurdepääsu taotleja kanda.

(15) Kui toetuse saaja pakub peale hulгимүүgitasandi sideteenuste ka lõppkasutajatele mõeldud jaeteenuseid, peavad juurdepääsu taotlejad saama kasutada vähemalt 50 protsenti toetusega rajatud passiivse taristu mahust.

(16) Kui toetuse saaja pakub peale hulгимүүgitasandi võrguteenuste ja sidemasti antenni paigalduskoha renditeenuse ka lõppkasutajatele mõeldud jaeteenuseid, peab ta pidama jae- ja hulгимүүgitasandi sideteenuste kohta eraldiseisvat raamatupidamisarvestust komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artikli 5 lõike 5 kohaselt ning kajastama seal eraldi kõik kulud ja tulud, mis on seotud toetusega ehitatud taristu käitamisega.

(17) Toetusega määratud juurdepääsu tagamise tingimused ja kohustused kehtivad ka taristu omaniku, operaatori või muu asjaosalise vahetumise korral.

(18) Toetusega ehitatud taristul hulгимүүgitasandi võrguteenusele ja sidemasti antenni paigalduskoha renditeenusele juurdepääsu ja hinnakujunduse kohustused ja tingimused kehtivad ka taristu omaniku, operaatori või muu osapoole vahetumise korral.

(19) Toetusega ehitatud taristule määratud eraldiseisvad raamatupidamisarvestuse hoidmise kohustused ja tingimused ning ülemäärase hüvitise tagasimakse kohustused kehtivad ka taristu omaniku, operaatori või muu osapoole vahetumise korral.

§ 33. Toetuse saaja hulгимүүгитасанди жуурдепээсу кохустусте тэйтмисе контролль иа жэрелевалве

(1) Кээсөлевас пеатүкис тоетусе саажале иа темага тоетусе таотлемисе кауду сеотуд 5G сagedusloa оманикүле пандуд кохустусте иа тингимусте тэйтмист контролль иа абикөблликүсе периоди лөпус күмне ааста жоосул ракендусүксус, кес ваяадусе коррал каасаб Тарбиякайтсе иа Технилсө Жэрелевалве Амөти.

(2) Пэрэст күмне ааста мөөдүмист пеакти абикөблликүсе периоди лөппөмисөст лахөндаб Тарбиякайтсе иа Технилсө Жэрелевалве Амөт тоетусе абил ражатуд таристүле хулгимүүгитасанди жуурдепээсүга сеотуд вайдлуси нинг теостаб жэрелевалвет кээсөлевас мээрүсө сэтөстөд жуурдепээсу- иа хиннастамистингимусте тэйтмисө үлө.

(3) Лөйке 2 үлөсөннөте тэйтмисөст Тарбиякайтсе иа Технилсө Жэрелевалве Амөтил өйгүс касүтөдө талле сеадүсөга, сеалхүлгас өлектрөөнилсө сөдө сеадүсөга, антуд пэдевүси иа теа өтөкөиржүтүси, өт тагөдө жуурдепээсу тингимусте тэйтмисө таристү касүлику өлөөа жоосул.

10. пеатүкк Аруаннөте өситөмисө

§ 34. Тоетусө касүтөмисөга сеотуд аруаннөте өситөмисө

(1) Тоетусө саажө өситөб ракендусүксүсөсөле пеакти өллүвөмисө кохта ө-тоетусө кесккөннө кауду пеакти лөппаруөндө.

(2) Пеакти лөппаруөндөс кажастөтөкөсө:

- 1) таотлүсө рөхүлдөмисө өтсүсөсө сэтөстөд өннөдө пеакти кохта: пеакти нөми иа нүмбөр нинг тоетусө саажө нөми;
- 2) пеакти аруөндөпөриөд;
- 3) кээсөлөвө мээрүсө § 9 лөйкөс 2 нөмөтөдүд түлөмүс- иа вэлжүнднэйтөд;
- 4) тоетусө саажө хиннанг пеакти түлөмүсликкүсөсө;
- 5) тоетусө саажө киннитүс өннөдө өйгүсөсө кохта.

(3) Лөппаруөндөс кажастөтөкөсө лисөкс лөйкөс 2 сэтөстөтүлө тоетусө саажө хиннанг стрөтөгиө „Өөсти 2035“ сөитидө сөävүтөмисөсө иа әлүспөхөмөтөтө хөидмисөсө вөстөвөлт таотлүсөс лүбөтүлө.

(4) Ракендусүксүс контролль 20 төөпөвөа жоосул пэрэст лөппаруөндө сөөмист, кас лөппаруөннө өннө вөрмөкохөнө иа нөүөтөкохөсөлт тэйдөтүд.

(5) Күи лөппаруөндөс пуудүсө өи өсөнө, киннитөб ракендусүксүс аруөндө. Пуудүсө өсөнөмисө коррал өннөб ракендусүксүс тоетусө саажөле күнө күмне төөпөвөа пуудүсөтө көрвөлдөмисөкс.

(6) Тоетусө саажө өннө кохүстөд өсөтөмө ракендусүксүсөсөле пеакти жэрөларуөндө әлөтөс пеакти абикөблликүсө лөппөмисөст жэргүмистө тэхтөөгөдөгө:

- 1) 11 күү мөөдүмисөсө;
- 2) рөгулөәрсөлт өгө вөиө ааста тэгөнт күмнөәәстөсө периоди жоосул;
- 3) ракендусүксүсө пэрингү нөүдө коррал күмне кәлөдрөпөвөа жоосул.

(7) Пеакти жэрөларуөндөс кажастөтөкөсө:

- 1) 5G сagedusloa оманикү рөәдиөвөргү плөнөөримистарквөрөгө коостөдүд сөмүлөтсөиөннө тоетусө абил ражатуд сөдөмөстө кауду тэгөтөвө лөвөлөа иа мөбиөлсөдөтөөнүсө квөлөтөөди кохта;
- 2) төвө өлдист мөжөндүсүхүви пөккүвө төөнүсө сөсү иа кесүсө кохта;
- 3) өннөдө, мөс вөймөлдөвөд контролльдө, өт тоетусө саажөле өи өлө мөксүд өлөмөәрөст хөүитист, нөгү өннө сэтөстөд комөсөиөннө өтсүсө (EL) 2025/2630 әртөклитөс 5 иа 6.

(8) Ракендусүксүс контролль күмне төөпөвөа жоосул пэрэст жэрөларуөндө сөөмист, кас жэрөларуөннө өннө вөрмөкохөнө иа нөүөтөкохөсөлт тэйдөтүд.

(9) Kui järelaruandes puudusi ei esine, kinnitab rakendusüksus aruande. Puuduste esinemise korral annab rakendusüksus toetuse saajale kuni kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks.

(10) Kui järelaruandes esinevaid puudusi ei kõrvaldata ning puudused on seotud üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamisega või järelaruande puuduste tõttu ei ole võimalik tuvastada, kas toetuse saaja täidab määruses ettenähtud korras üldist majandushuvi pakkuva teenuse ülesannet, on rakendusüksusel õigus algatada toetuse tagasinõudmine §-s 35 sätestatu kohaselt.

11. peatükk **Toetuse ja ülemäärase hüvitise tagastamine**

§ 35. Toetuse ja ülemäärase hüvitise tagasinõudmine

(1) Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus tagastatakse vastavalt ÜSS2021_2027 §-des 28–30 ja ühendmääruse §-des 34–38 sätestatule.

(2) Rakendusüksus nõuab toetuse osaliselt või täielikult tagasi, kui:

- 1) ilmnevad asjaolud, mille korral oleks jäetud taotlus rahuldamata;
- 2) toetuse saaja suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus;
- 3) toetuse saaja on rikkunud käesolevas määruses kehtestatud nõudeid või taotluse rahuldamise otsuses määratud tingimusi;
- 4) taotluse menetlemise, projekti elluviimise või aruannete menetlemise ajal on toetuse saaja esitanud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või mõjutanud toetuse saamist pettuse, ähvarduse või muu õigusvastase viisi abil;
- 5) haldur või kohus on prokurörile või politseile esitanud pankrotiseaduse § 28 lõike 1 kohase teabe kriminaalmenetluse alustamiseks otsustamiseks.

(3) Kui tuvastatakse ülemäärane hüvitis komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artikli 7 tähenduses, nõuab rakendusüksus toetuse saajalt kogu ülemäärase hüvitise tagastamist komisjoni otsuse (EL) 2025/2630 artikli 7 lõike 4 alusel.

(4) Rakendusüksus põhjendab toetuse või ülemäärase hüvitise tagasinõudmise määra toetuse või ülemäärase hüvitise tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses. Rakendusüksus arvestab toetuse tagasinõudmise otsuse tegemisel hea halduse tava põhimõtteid.

(5) Lõike 2 punktis 2 nimetatud juhul nõutakse toetus tagasi likvideerimis- ja pankrotimenetlust reguleerivate sätete alusel.

(6) Lõike 2 punktis 5 nimetatud asjaolu ilmnemisel tehakse toetuse tagasinõudmise otsus kõrvaltingimusega, mille kohaselt jõustub toetuse tagasinõudmise otsus süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel.

(7) Ebaseadusliku riigiabi korral lähtutakse konkurentsiseaduse §-s 42 sätestatust.

(8) Toetuse või ülemäärase hüvitise tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsus peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) otsuse tegija nimi;
- 2) toetuse saaja nimi ja registrikood;
- 3) projekti nimi ja number;
- 4) tagasinõude faktiline ja õiguslik alus;
- 5) tagasinõutava toetuse või ülemäärase hüvitise summa;
- 6) tagasinõudmise otsuse täitmise tähtpäev;
- 7) tagasimakse tegemiseks vajalikud andmed, sealhulgas arvelduskonto number ja saaja nimi;
- 8) viide otsuse vaidlustamise tähtaja ja korra kohta.

(9) Kui toetuse saaja täidab osaliselt määruses sätestatud ja talle pandud kohustusi, on rakendusüksusel kaalutusõigus tagasinõutava toetuse suuruse kohta, rakendades proportsionaalsuse põhimõtet.

(10) Kui toetuse saaja ei ole projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust arvates üheteistkümne kuu jooksul taganud mobiilsideteenuse osutamist vastavalt § 17 lõike 4 nõuetele ning saavutanud taotluse

rahuldamise otsuses määratud katvuse ulatusest vähemalt 90 protsenti, rakendab rakendusüksus proportsionaalselt rikkumise ulatusele toetuse tagasinõudmist.

(11) Kui toetuse saaja ei ole projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust alates üheteistkümne kuu jooksul taganud mobiilsideteenuse osutamist vastavalt määruse § 17 lõike 4 punktis 1 nõutule, rakendab rakendusüksus proportsionaalselt rikkumise ulatusele toetuse tagasinõudmise otsuse. Rakendusüksus arvestab toetuse tagasinõudmise otsuse tegemisel hea halduse tava põhimõtteid.

(12) Toetuse saaja peab maksma toetuse või ülemäärase hüvitise tagasinõudmise otsuses nimetatud tagasimakstava toetuse või ülemäärase hüvitise tagasi § 35 lõike 8 punktis 6 sätestatud tähtpäevaks.

(13) Kui toetus nõutakse tagasi täies ulatuses, tunnistab rakendusüksus taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks.

(14) Rakendusüksus edastab toetuse või ülemäärase hüvitise tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuse toetuse saajale e-toetuse keskkonna kaudu viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.

§ 36. Vaide esitamine

(1) Rakendusüksuse otsuse või toimingu vaidlustamisel läbitakse enne halduskohtule kaebuse esitamist vaidemenetlus vastavalt ÜSS2021_2027 §-le 31.

(2) Rakendusüksuse tehtud otsuse või toimingu peale esitatud vaide lahendab rakendusüksus. Kui rakendusüksuse otsuse peale esitatud vaide lahendab rakendusüksus, esitatakse vaide rakendusüksuse kaudu rakendusametusele.

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Uudeberg
kantsler